

KALKULACIJA CIJENE KOŠTANJA 11.03.2019

Prof. dr Ana Lalević-Filipović

Kalkulacija-pojam

POJAM

- Potiče od latinske riječi CALCULATIO (kamenčić za brojanje, računanje)
- U ekonomici znači: izračunavanje, proračunavanje, predračun ili proračun
- **KALKULACIJA** - računski postupak kojim se izračunava cijena (nabavna, prodajna, cijena koštanja...)
- ▶ Glavni cilj obračuna troškova je utvrđivanje cijene koštanja po jedinici proizvoda i usluga.

PREDMET

- nedovršena proizvodnja
- poluproizvodi
- usluge
- gotovi proizvodi
- izvršene usluge

-
- ▶ Upotrebom kalkulacije cijene koštanja treba da dobijemo odgovor na pitanja da li se pokrivaju u potpunosti ili ne utrošeni elementi procesa rada.
 - ▶ **SMISAO** obuhvatanja i raspoređivanja troškova:
 - da se proizvodnja proizvoda ili usluga optereti upravo onim troškovima koje taj učinak stvara
-

KALKULACIJA-cilj i zadaci

CILJ

1. donošenje poslovnih odluka
 2. kontrolu troškova
 3. kontrolu ekonomičnosti
 4. ocjenu svrsishodnosti troškova
 5. povezanost troškova i učinaka
 6. ocjenu pravilnosti raspoređivanja troškova
-

ZADACI

1. **Da obuhvati sve troškove** (popisivanje troškova prema - vrstama, mjestima troškova)
 2. **Da rasporedi troškove** (prenošenje obuhvaćenih troškova na učinke)
-

PITANJE?

- ▶ **KADA SE PRISTUPA IZRADI KALKULACIJE CIJENE KOŠTANJA?**

- ▶ **NAKON PRENOŠENJE TROŠKOVA SA RAČUNA MT NA RAČUNE NOSILACA TROŠKOVA.**

Kalkulacija-PODJELA prema kriterijumu koje troškove uključiti u cijenu koštanja

NAPOMENA: prema vremenu sastavljanja kalkulacije
 ck i vremenskom aspektu troškova

STVARNA ILI NAKNADNA KALKULACIJA CK

- Zasniva se na stvarnim (prošlim, već nastalim, istorijskim) troškovima

PLANSKU ILI PRETHODNU KALKULACIJA CK

- Zasniva se na planskim (budućim, standardnim, pretpostavljenim) troškovima
-

Kalkulacija-PODJELA prema vrsti proizvodnje

DIVIZIONA KALKULACIJA CK

- Primjenjuje se u slučaju **MASOVNE PROIZVODNJE**:
- **Napomena: Masovna proizvodnja podrazumijeva proizvodnju većeg broja (mase) homogenih, srodnih ili proizvodnim procesom vezanih proizvoda**
 - **ČISTA DK-u proizvodnji istovrsnih proizvoda;**
 - **POMOĆU EKVIVALENTNIH BROJEVA-u proizvodnji različitih proizvoda (po dimenzijama i kvalitetu);**
 - **VEZANIH "KUPLOVANIH" PROIZVODA-u proizvodnji vezanih "kuplovanih" proizvoda**
- ▶ **BITNO: nosilac troška je masa proizvoda**

DODATNA KALKULACIJA CK

- Primjenjuje se u slučaju proizvodnje po individualnim porudžbinama ili radnim nalogima
 - **Npr. Proizvodnja jednog proizvoda, većeg broja istovrsnih proizvoda ili većeg broja različitih proizvoda (konfekcija, proizvodnja namještaja, mašingradnja)**
- **BITNO: nosioci troškova su radni nalozi ili pojedinačne porudžbine**

ČISTA DIVIZIONA KALKULACIJA CK

POJAM

- ▶ Primjenjuje se u slučaju kada preduzeće proizvodi i prodaje jedan ili više vrsta standardizovanih proizvoda, ukoliko se unutar tog poslovnog subjekta potpuno odvojeno proizvode i prodaju.
- ▶ **BITNO!**
 - ▶ **OBEZBIJEDITI PODATKE** za jedan određeni obračunski period:
 - ▶ UT proizvodnje i prodaje;
 - ▶ Proizvedenim i prodatim količinama

PODJELA

- ▶ **JEDNOSTEPENA ČISTA DK CK** -proizvedena i prodana Q se poklapa;
- ▶ **DVOSTEPENA ČISTO DKCK** -proizvedena i prodana Q se razlikuju;
- ▶ **VIŠESTEPENA ČISTO DKCK** -proizvedena i prodana Q se razlikuju kao i međufazne zalihe nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda

KALKULACIJA POMOĆU EKVIVALENTNIH BROJEVA

PRIMJENA...

- ▶ Kada se od istog osnovnog materijala proizvodi određeni broj različitih vrsta proizvoda, koji imaju istu supstancu, a različite dimenzije i različit kvalitet...
- ▶ Npr. PEKARA (hljeb, kifla,...)

Pojam...

- ▶ ova metoda podrazumijeva postupak konvertovanja **proizvedene količine (Q)** na **uslovne jedinice** pomoću **ekvivalentnih brojeva**
- ▶ **Ekvivalentni broj:**
 - ▶ Uslovna jedinica, putem koje se različiti proizvodi svode na iste...
 - ▶ - Predstavlja odnos cijena koštanja utvrđenih u prethodnom proizvodnom ciklusu;
 - ▶ odnos cijena koštanja proizvoda utvrđenih kod drugog preduzeća sa sličnim proizvodnim asortmanom;
 - ▶ Odnos ostvarenih prodajnih cijena pojedinih proizvoda;
 - ▶ Učešće **direktnih troškova** u cijeni koštanja pojedinih proizvoda

DIVIZIONA KALKULACIJA KUPLOVANE PROIZVODNJE

POJAM...

- ▶ Proizvodnja kada se iz istog osnovnog materijala u toku istog procesa proizvodnje proizvodi određeni broj proizvoda koji se međusobno razlikuju po supstanci, pri čemu se pored glavnih proizvoda mogu javiti i nusproizvodi kao i korisni otpaci;

OBRAČUN...

- ▶ Podrazumijeva utvrđivanje CK na osnovu ključeva ili uslovnih baza:
- ▶ UT završene p-nje/U prodajne vrijednosti završene proizvodnje (**najčešće se koristi**)
- ▶ UT završene proizvodnje-PV sporednih ili nus proizvoda (**najjednostavniji za primjenu**)

DODATNA KALKULACIJA...

POJAM...

- ▶ Proizvodnja po individualnim porudžbinama;
- ▶ Pojedinačni (direktni) troškovi se vezuju direktno, a opšti se “dodaju” pomoću odgovarajućih **stopa**.
- ▶ Cilj je dobiti ukupne troškove nosilaca troškova!

PODJELA...

- ▶ Jednostepena (kumulativna)
 - ▶ Pretpostavlja kumuliranje opštih troškova na jednom mjestu (za cijelo preduzeće)
- ▶ Višestepena (selektivna)
 - ▶ Neophodno je vezivanje troškova na mjesta troškova...

Sistem obračuna po stvarnim troškovima

